

Chanuka: What is the big deal about the miracle of the oil?

There were greater miracles in history!

By: Rabbi Levi Y. Garelik

1. Which is the question to which there are over **100** (!) answers?
2. What is “The question of the Bais Yoseph”?
3. What is the **real** miracle of Chanuka?
4. Why do we make such a big deal of the miracle of Chanuka? There were many greater miracles?
5. Why is this miracle greater than the one of Elisha and the widow (where the oil didn't stop)?
6. If Hashem wanted to make a miracle, why didn't he send a bottle from heaven?
7. How did they explain this in “litvishe yeshivos” (in the name of Reb Chaim Brisker)?
8. An unprecedented revolutionary approach of the Lubavitcher Rebbe to this amazing phenomena.

Based on Likutei sichos Volume 15 pages
183-190

המקורות

1. **גמרא שבת כא, א:** מאי חנוכה?... כשנכנסו יוונים להיכל, טימאו כל השמנים שבהיכל, וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהי' מונח בחותמו של כהן גדול, ולא הי' בו אלא להדליק יום אחד, נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים. לשנה אחרת קבעום, ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה.

מה בדיוק הי' הנס של חנוכה? ישנם כמה וכמה פרטים: המלחמה, השמן וכו'. ולכן נתעכב רק על פרט א': נס השמן.

קושיית הבית יוסף

במקום להביא מאות פירושים... נעתיק דברי ה"המועדים בהלכה" שהוא מסכם את כל הענין, ונשלב את זה עם המקורות:

2. **המועדים בהלכה ע' קנח** (בהוצאה החדשה ע' קפח): אף בעצמו של נס האריכו לפלפל בספרי ההלכה. הנושא היסודי - קושיית הבית יוסף (סימן עת"ר): מכיון שבפך הנמצא הי' שמן מן המוכן ליום אחד, הרי שלא הוצרכו לנס אלא לשבעה ימים, ולמה תיקנו שמונה ימים לחנוכה? אין מספר להתירוצים שנאמרו על שאלה זו. הבית יוסף עצמו כתב שלשה תירוצים:
3. **תירוץ הא':** חלקו לכתחילה את השמן שבפך לשמנה חלקים וכל לילה היו נותנים במנורה חלק א' והי' דולק עד הבוקר ונמצא שבכל הלילות הי' הנס [ועל תירוץ הזה הקשו: איך היו רשאים לכתחילה לסמוך על הנס ולהדליק חלק שמיני?]
4. **תירוץ הב':** שלאחר שנתנו השמן בנרות שבמנורה כשיעור, נשאר הפך מלא כבתחילה.
5. **תירוץ הג':** שבליל ראשון נתנו כל השמן בנרות ודלקו כל הלילה ובבוקר מצאו הנרות מלאים שמן, וכן בכל לילה [הקשו על שני התירוצים האחרונים: אם כן חוזרת הקושיא [על יום הראשון או] על יום השמיני, שלא הי' בו נס, שהרי הי' להם שמן בפך או במנורה מיום אתמול?]
6. **הט"ז תירץ:** בזוהר מבואר שאין הקב"ה עושה נס אלא על דבר שיחנו כבר באיזו מידה, שאין הברכה שורה על דבר ריקן. בעל כרחנו איפה, שבלילה הראשון לא נדלק כל השמן, ונשתיר קצת ממנו בכדי שהברכה תחול בליל השני.
7. **הפרי חדש:** על נס השמן קבעו באמת יום טוב שבעה ימים בלבד, והיום הראשון עשו יום טוב לזכר נצחון המלחמה על היוונים.
8. **הנצי"ב** (מואלאז'ין) שנחלקו בגירסת השאילתות: "ולא הי' בו להדליק אפילו יום אחד" או "אלא יום אחד". מאליו מובן: לגירסת "אפילו" נופלת כל הקושיא מאליו.
9. **בחוגי הישיבות** רווחת שמועה **בשם ר' חיים סולובייצ'יק** ז"ל ליישב הקושיא באופן מקורי: הוא הוסיף לחקור: איך יצאו ידי חובת הדלקת המנורה באותו שמן, הרי אין כשר למנורה אלא "**שמן זית**", שמובנו כמשמעותו: שמן שגדל על עץ זית ונעשה מפרי הזית, וזה הי' שמן של נס ולא שמן של זית? (כיוצא בזה כתב הרד"ק (מלכים-ב פרק ד פסוק ז) שאותו שמן הנס של אלישע הי' פטור ממעשרות).
10. **ותירץ ר' חיים:** בעל כרחנו שהנס לא הי' בכמות, **בתוספת** שמן, אלא **באיכות**, שנתעצם כח השמן ודלק שמונה ימים. מעתה אין מקום לקושיית הבית יוסף: הם עירו את כל השמן שבפך למנורה, אלא שבכל לילה ולילה כלה חלק השמיני ממנה. הנס הי' איפה ביום הראשון ממש באותה מידה עצמה שבשאר הימים. [וממשיך שעל פי זה יש להסביר מחלוקת בית שמאי ובית הלל בזה וכו'].

לסיכום: או כמות או איכות.

מקשה ע"ז הרבי: על אלה שאומרים "כמות" נשאלת השאלה של ר' חיים, ועל אלה שאומרים "איכות" (ור' חיים בכללם) יש להקשות:

11. **רש"י תצוה ריש הפרשה:** ויקחו אליך שמן... יערך אותו אהרן מערב עד בוקר לפני ה'.
רש"י מערב עד בוקר: תן לה מדתה שתהא דולקת מערב ועד בוקר, ושיערו חכמים חצי לוג ללילי טבת הארוכים, וכן לכל הלילות...

12. **רש"י אמור כד, ג:** יערך אותו אהרן מערב עד בוקר. רש"י: יערוך אותו, עריכה הראוי' למדת כל הלילה, ושיערו חכמים חצי לוג לכל נר ונר, והן כדאי אף ללילי תקופת טבת, ומדה זו הוקבעה לה.

13. **מנחות פט, א:** תן לה מדתה שתהא דולקת והולכת מערב עד בוקר.... ושיערו חכמים חצי לוג מאורתא ועד צפרא.

ועוד קושיא:

14. **זבחים פח, א:** אמר שמואל כלי שרת אין מקדשין אלא שלימין, ואין מקדשין אלא מלאין.
רש"י: כלומר שיהא בהן שיעור שלם הצריך לדבר... אבל אם חסר השיעור אין הכלי מקדשין....

ועד"ז לאידך גיסא: לפי ר' חיים הנה בלילה הא' הי' לה 8 מדות!

***ובכללות:** גם צריכים להבין הקושיא הידועה למה עושים כזה צימעס מהנס הזה, ועושים מזה חג וכו'.

* * *

והביאור:

ישנן בכללות שני מיני ניסים: רוב הניסים הם **שידוד הטבע**,

לדוגמא אלישע, קריעת ים סוף, והסנה איננו אוכל – אלה נקראים impossible אבל המוח של האדם יכול "לסבול" את זה, you can imagine it.

אח"כ ישנו סוג עוד יותר נעלה זה כבר א"א בשום פנים ואופן "לסבול", זהו impossible of in simple English ה impossible "נמנע הנמנעות".

המקור לענין זה:

15. **ספר החקירה להצמח צדק ע' 68:** עי' בתשובת הרשב"א סי' תיח, בענין דעת הפילוסופים האומרים שיש לנמנע טבע קיים... שהוא רוכב ובלתי רוכב יחד בנקודה אחת... או כותב ולא כותב... או בהמצאת הזמן עבר ועתיד ביחד.. והרשב"א לא סבירא ל' כן, שלגבי הקב"ה אין שום נמנע... ואיך הנברא ישיג את הבורא...

הדוגמא הכי בולטת היא "מקום הארון אינה מן המידה":

16. **יומא כא, א:** עשרה ניסים נעשו במקדש... ותו ליכא? והאמר רבי לוי, דבר זה מסורת בידינו מאבותינו, מקום ארון אינו מן המדה...? ניסי דבראי קא חשיב, ניסי דגואי לא קא חשיב.

מקום הארון אינו מן המדה הוא נמנע הנמנעות, וזה הי' ג"כ הנס של חנוכה:

17. **לקו"ש כאן:** קומט אויס אז אין דעם נס איז געווען א דבר והיפוכו: אן אש טבעי (ואור) הנרות וואס קומט פון שמן (וכיו"ב) מוז דערביי זיין כליון השמן; ולאידך גיסא, האט גארניט געפעלט פון דעם שמן – **כליון און ניט כליון בבת אחת.** און דאס איז א ענין פון "נמנע הנמנעות" – ע"ד ווי דער נס פון "מקום ארון אינו מן המדה"...

Can you imagine someone sitting and standing at the same time?

ובמילא: הקב"ה לא שינה הטבע של השמן אלא הטבע של הבערה, כמו שלא שינה בארון הטבע של עץ

למה עשה ה' ככה, נס כזה גדול?

18. **פני יהושע (ר' יהושע פלק – לפני 300 שנה) שבת כא, א:** ולכאו' יש לתמוה טורח הנס זה למה, הרי טומאה הותרה בצבור והיו יכולין להדליק בשמן טמא...? לכך נראה דעיקר הנס לא נעשה אלא להודיע להם חיבת המקום עליהם... שהיו אומרים לישראל כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל... לכך נעשה להם נס... להודיע שחזרו לחיבתן הראשונה.

19. **שו"ת חכם צבי (ר' צבי אשכנזי – לפני 300 שנה) סי' פז:** רצה הקב"ה להראות חיבתם לפניו ועשה להם נס זה.

למה טאקע?

20. **לקו"ש ח"ג ע' 815:** המלחמה נגד היוונים היתה למעלה מטעם ודעת (רבים ביד מעטים וכו') והלכו במסירת נפש למעלה מהשכל, רצה הקב"ה להראות "חיבתן של ישראל", והראה להם נס למעלה מהשכל.

ועוד יותר:

21. **ספר השיחות תש"נ ע' 202:** מהטעמים לנס השמן (אף שעל פי דין מותר להדליק בשמן טמא כיון שטומאה הותרה או דחוי' בצבור) – כדי להראות חיבתן של ישראל שמקיימים המצוה בשמן טהור.

אמנם, כיון שהמצוה (וכן ההכנה למצוה) דהדלקת המנורה צ"ל (כמו כל המצוות) על פי דרך הטבע, לכן, גם כשהקב"ה עושה נס כדי להראות חיבתן של ישראל שמדליקים בשמן טהור, עושה הנס באופן שקיום המצוה יוכל להיות **בדרך הטבע**, שאז קיום המצוות הוא **בשלימות**.

ולכן היתה **התחלת** (ועיקר) הנס ביום הראשון באופן ש"מצאו... פך אחד של שמן שהי' מונח בחותמו של כהן גדול" ("בהצנע", "מונח בחותם בקרקע"), ולא באופן שירד פך שמן מן השמים וכיו"ב – מציאת הפך הוא באופן **טבעי**.
וגם בהז' ימים שלאחרי זה שבהם הי' נס גלוי ("לא הי' בו אלא להדליק יום אחד, נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים") – הי' זה באופן **השייך לשמן זית טבעי**:...
שהרי, לא מסתבר שבשביל להראות חיבתן של ישראל יחסר ח"ו בהשלימות דקיום המצוה שצ"ל ע"פ דרך הטבע.

מען דארף זיך צוהערן וואס די ליכטעלאך דערציילן!!

וכשם שעשה ניסים בימים ההם כן יעשה לנו ניסים בזמן הזה!!